

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเทศกาลดนตรีต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว The Development of Facilities at Music Festival to Accommodate Tourists with Mobility Disabilities

ฐานพัฒน์ ชูณหะวัณ¹

ไพบูลย์ คล้ายมาลา¹

อรรถัย แห่ล้อม¹

ณัฐธิดา ปานล้ำเลิศ¹

ปุณยาพร สังวาลย์¹

อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานเทศกาลดนตรีต่อการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวในงานเทศกาลดนตรี

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างถูกคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และวิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้จัดงานเทศกาลดนตรี 3 คน ผู้จัดการสถานที่จัดงาน 2 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว 5 คน เก็บข้อมูลวิจัยในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2568 โดยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยวิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวบางประการสอดคล้องกับแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เช่น การจัดเตรียมรถเข็น ลิฟต์ หรือทางลาดไว้สำหรับรองรับคนพิการ แต่ก็ยังพบข้อจำกัดในบางประการ เช่น การขาดช่องทางพิเศษสำหรับคนพิการ การขาดการจัดสรรพื้นที่สำหรับที่จอดรถคนพิการ รวมไปถึงปัญหาในเรื่องของป้ายสัญลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ขาดความชัดเจนซึ่งข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวก็เน้นย้ำในเรื่องของการจัดสรรพื้นที่จอดรถสำหรับคนพิการ ช่องทางพิเศษสำหรับคนพิการ รวมไปถึงป้ายสัญลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ชัดเจน

คำสำคัญ: สิ่งอำนวยความสะดวก เทศกาลดนตรี คนพิการทางการเคลื่อนไหว

Abstract

This research aimed to study the attitudes of entrepreneurs involved in organizing music festivals towards the management of facilities for Thai tourists with mobility disabilities and to study suggestions for managing facilities for Thai tourists with mobility disabilities at music festivals.

¹ คณะพัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ ดร. ประจำคณะพัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The study employed a qualitative research methodology, with participants selected through purposeful sampling and the snowball sampling technique. A total of 10 participants were involved in the study, including three music festival organizers, two venue managers, and five Thai tourists with mobility impairments. Data collected during March - April 2025. The primary research instrument was a semi-structured interview. Data were analyzed using content analysis, and the credibility of the findings was ensured through triangulation.

The research findings indicate that the management of facilities for Thai tourists with mobility disabilities aligns with some principles of Universal Design, such as the provision of wheelchairs, elevators, and ramps. However, limitations persist, including a lack of dedicated lanes for individuals with disabilities, insufficient designated parking for the disabled, and unclear signage and information dissemination. Recommendations from Thai tourists with mobility disabilities emphasize the necessity of allocating specific parking spaces and dedicated lanes for the disabled, along with clear signage and information.

Keywords: Facilities, Music Festival, Tourists with Mobility Disabilities

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงดนตรีมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเป็นรูปแบบการเดินทางที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี ไม่ว่าจะเป็นคอนเสิร์ต เทศกาลดนตรี หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงดนตรีก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ธุรกิจภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคม และสินค้าที่ระลึก ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับชุมชนและระดับประเทศ (Miller, 2023) ในปี พ.ศ. 2566 มีมูลค่าตลาดรวม 28.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 9.6 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 จากปี พ.ศ. 2565 เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่อุตสาหกรรมดนตรีมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยในปี 2566 มีมูลค่าประมาณ 126 ล้านบาท หรือประมาณ 4.19 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 จากปีก่อน (Creative Economy Agency, 2567) นอกจากนี้ ยังพบว่าในปีเดียวกัน มีการจัดคอนเสิร์ต ระดับนานาชาติและเทศกาลดนตรีในประเทศไทยมากถึง 219 ครั้ง โดยสถานที่จัดงานหลัก เช่น อิมแพคอารีนา ธันเดอร์โดม และชาเลนเจอร์ ฮอลล์ มีจำนวนคอนเสิร์ตเพิ่มขึ้นจาก 34 ครั้ง ในปี 2565 เป็น 85 ครั้ง ในปี 2566 ขณะที่ราชภัฏวชิรญาณวิทยามีนการจัดคอนเสิร์ต 5 ครั้ง และยังมีสถานที่จัดงานอื่น ๆ เช่น UOB Live พารากอน ฮอลล์ ยูเนี่ยน ฮอลล์ รวมถึงคอนเสิร์ตในต่างจังหวัดอีกจำนวนมาก (ธมน ผดุงไทย, 2565)

ความสำคัญของอุตสาหกรรมดนตรีดังกล่าว ทำให้ผู้จัดการ ผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีความผิดปกติหรือสูญเสียอวัยวะบางส่วน ทำให้ความสามารถในการเคลื่อนไหวลดลง ส่งผลให้ต้องใช้เครื่องช่วยพยุง เช่น รถเข็น ไม่เท้า หรืออุปกรณ์พิเศษอื่น ๆ (Rakmor Medical, 2023) งานวิจัยในยุโรประบุว่า ร้อยละ 70 ของประชากรที่เป็นคนพิการมีความพร้อมทั้งทางการเงินและร่างกายในการเดินทางท่องเที่ยว อีกทั้งยังใช้จ่ายมากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปถึง 1.16 เท่า นอกจากนี้ คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2025 ความต้องการเดินทางของคนพิการจะเพิ่มเป็น 159.7 ล้านคน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 265 พันล้านยูโร โดยเป็นการเดินทางร่วมกับเพื่อนหรือครอบครัวเฉลี่ย 2 คนต่อครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มนักท่องเที่ยวนี้ ขณะเดียวกันยังมีผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวบางส่วนที่ยังให้ความสำคัญกับกลุ่มนักท่องเที่ยวคนพิการค่อนข้างน้อย โดยมีบริษัทนำเที่ยวที่ให้บริการสำหรับ คนพิการเพียงไม่กี่แห่ง อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร และสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกส่วนใหญ่ยังขาดสิ่ง

อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในความต้องการของคนพิการ รวมถึงความกังวลในการให้บริการที่เหมาะสม (กัลยา สว่างคง, 2564) นอกจากนี้ยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวคนพิการ สังคมไทยยังไม่ตระหนักถึงศักยภาพของนักท่องเที่ยวคนพิการ ดังนั้นความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงไม่ได้รับความสนใจจากผู้จัดงาน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวคนพิการเองอาจมีความกังวลเกี่ยวกับประสบการณ์การเดินทาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านความสะดวกและความปลอดภัย (ปิ่น บุตรี, 2564) และแนวคิดการท่องเที่ยวเพื่อทุกคน (Tourism for All) เป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญที่ได้รับการส่งเสริมจากองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) โดยเน้นการออกแบบและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยข้อจำกัดทางร่างกาย อายุ หรือสภาพอื่นๆ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว และมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเทศกาลดนตรีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงดนตรีสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการในประเทศไทยให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสามารถมีบทบาทสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานเทศกาลดนตรีต่อการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว
2. เพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวในงานเทศกาลดนตรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาการวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยผู้ที่เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีความต้องการเดินทางมารับชมเทศกาลดนตรีภายในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผู้จัดงาน และผู้จัดการสถานที่ โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Interviewing key informants) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างออกมาเป็นจำนวน 10 คน
2. ด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาพื้นที่จัดงานคอนเสิร์ตทั้งภายในอาคารและกลางแจ้งในบริเวณกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ สนามราชประสงค์กีฬาสาธิต อิมแพ็ค เมืองทองธานี ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และ One Bangkok Forum
3. ด้านระยะเวลา การเก็บข้อมูลวิจัยในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2568
4. ด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ได้แก่ ออกแบบให้สามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาค (Equitable use) ออกแบบให้มีความยืดหยุ่น (Flexible in use) การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (Interface Design) ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าใจและใช้งานได้ง่าย (Simple and Intuitive use) ออกแบบให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและมีข้อมูลที่เพียงพอ (Perceptible information) มีระบบป้องกันการผิดพลาดหรืออันตรายในการใช้งาน (Tolerance for error) การออกแบบ เชิงกายภาพที่ช่วยในการทุ่นแรง (Low physical effort) และการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้งานที่ต้องมีพื้นที่ใช้สอยพิเศษ (Size and space for approach and use)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้จัดงานเทศกาลดนตรี ได้แก่ ผู้จัดงาน ผู้จัดการสถานที่จัดงาน และนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เดินทางมารับชมเทศกาลดนตรีภายในกรุงเทพ และปริมณฑล ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2568

2. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับงานเทศกาลดนตรีคือ ผู้จัดงาน ผู้จัดการสถานที่จัดงาน และผู้เข้าชมงานเทศกาลดนตรี อีกทั้งขยายกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ภายในสถานที่จัดเทศกาลดนตรี โดยอาศัยความสะดวกของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก ที่สามารถตอบคำถามจากแบบสัมภาษณ์ได้ตลอดระยะเวลาด้วยความสมัครใจ และเป็นไปตามช่วงเวลาที่ได้มีการขอสัมภาษณ์ไว้ โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Interviewing key informants) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ได้เป็นจำนวนทั้งหมด 10 ท่าน ได้แก่ ผู้จัดงาน จำนวน 3 ท่าน ผู้จัดการสถานที่จัดงาน จำนวน 2 ท่าน และนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาจากผู้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรง (ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559) ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน พ.ศ.2568

3. ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ค้นคว้าเอกสาร วิทยุตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเทศกาลดนตรีต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. นำข้อมูลที่ได้รับการลงพื้นที่ศึกษามาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงความครอบคลุมตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการจัดคอนเสิร์ตไทยประกันชีวิต Presents COCKTAIL EVER LIVE ณ สนามราชประสงค์ลานกีฬาสดาน ได้แก่ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 4 ท่าน คอนเสิร์ต Bodyslam Power of The B-Side Concert ณ One Bangkok Forum ได้แก่ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 1 ท่าน ตัวแทนผู้จัดการสถานที่จัดงาน จำนวน 1 ท่าน และตัวแทนผู้จัดงานและผู้จัดการสถานที่จัดงานจากสถานที่อื่น ๆ อีก จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ตัวแทนจากศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ จำนวน 1 ท่าน ตัวแทนจาก Center Point Studio จำนวน 1 ท่าน ตัวแทนจากบริษัท มหาสนุก จำกัด จำนวน 1 ท่าน และตัวแทนจาก SES Party Organizer จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 10 ท่าน โดยเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักมาจากการแบ่งครั้งของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มของผู้จัดงานเทศกาลดนตรีที่ปฏิบัติหน้าที่ และนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เข้าร่วมงานเทศกาลดนตรีในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2568 ซึ่งเป็นขอบเขตในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างคนแรกในแต่ละภาคส่วนเป็นแบบเจาะจง จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อแนะนำผู้ที่เกี่ยวข้องที่เหลือในภาคส่วนนั้นๆ จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ โดยความแตกต่างระหว่างงานเทศกาลดนตรีกับงานคอนเสิร์ตของวงโดยเฉพาะคือ งานเทศกาลดนตรีจะมีศิลปินหลายวง ทำให้มีความหลากหลายทางดนตรี มีกิจกรรมอื่นๆ นอกจากการแสดงดนตรี เช่น บูธอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าต่างๆ ทำให้ผู้ชมมีความหลากหลาย ไม่ใช่แฟน

คลับของวงไวโอลินหนึ่งโดยเฉพาะ โดยมักจัดขึ้นหลายวัน แต่งานคอนเสิร์ตของวงโดยเฉพาะจะเป็นวงดนตรีของงานที่จัดเป็นหลัก และอาจมีศิลปินรับเชิญบ้าง เน้นไปการแสดงของวงดนตรี การออกแบบเวที แสง สี เสียงที่เข้ากับแนวเพลง และเอกลักษณ์ของวง ทำให้ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นแฟนคลับของวงดนตรีนั้นๆที่ตั้งใจมาชมการแสดงของวงโดยเฉพาะ ซึ่งมักจัดแสดงเพียง 1-2 วัน

การตรวจสอบเครื่องมือทางการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป คำถามเกี่ยวกับแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) และคำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม โดยแบบสัมภาษณ์ของคณะผู้วิจัยได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งได้ค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ 0.8 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่า 0.5 ตามเกณฑ์ของความตรงตามเนื้อหา ดังนั้น จึงถือว่าเป็นค่าที่แสดงถึงความตรงเนื้อหา และสามารถยอมรับได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว ผู้จัดการ และผู้จัดการสถานที่ โดยมีทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open – ended Question) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถกรอกข้อมูลได้ตามความเป็นจริงของตนเอง มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ชื่อ – นามสกุล เพศ อาชีพ และตำแหน่งงานปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) จำนวน 7 ประการ ได้แก่ ออกแบบให้สามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาค (Equitable use) ออกแบบให้มีความยืดหยุ่น (Flexible in use) การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (Interface Design) ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าใจและใช้งานได้ง่าย (Simple and Intuitive use) ออกแบบให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีข้อมูลที่เพียงพอ (Perceptible information) มีระบบป้องกันการผิดพลาดหรืออันตรายในการใช้งาน (Tolerance for error) การออกแบบเชิงกายภาพที่ช่วยในการทุ่นแรง (Low physical effort) และการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้งานที่ต้องมีพื้นที่ใช้สอยพิเศษ (Size and space for approach and use) โดยมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open – ended Question)

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open – ended Question) กลุ่มตัวอย่างสามารถเขียนตอบ หรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพคณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำข้อมูลที่ได้อาจจัดระเบียบข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปเฉพาะประเด็นหลัก ๆ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554) โดยอ้างอิงการวิเคราะห์จากแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) จำนวน 7 ประการ ได้แก่ ออกแบบให้สามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาค (Equitable use) ออกแบบให้มีความยืดหยุ่น (Flexible in use) การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (Interface Design) ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าใจและใช้งานได้ง่าย (Simple and Intuitive use) ออกแบบให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีข้อมูลที่เพียงพอ (Perceptible information) มีระบบป้องกันการผิดพลาดหรืออันตรายในการใช้งาน (Tolerance for error) การออกแบบเชิงกายภาพที่ช่วยในการทุ่นแรง (Low physical effort) และการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้งานที่ต้องมีพื้นที่ใช้สอยพิเศษ (Size and space for approach and use) จากนั้นทำการพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการจดบันทึกข้อมูล การบันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์ ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่จัดเทศกาลดนตรี ตามหลักแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) 7 ประการ จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวผู้จัดการสถานที่ (Venues) และผู้จัดงาน (Organizer) ได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบให้สามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาค (Equitable use)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการออกแบบและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก และได้มีการเตรียมแผนรับมือไว้อย่างดี ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีการจัดเตรียมที่จอดรถสำหรับคนพิการ และเตรียมแผนรับมือโดยการแบ่งโซนเพื่อการดูแลอย่างทั่วถึง” แต่ในส่วนของวันที่จัดงานจริงไม่ได้เป็นไปตามข้อมูลที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “ไม่มีการแบ่งพื้นที่หรือช่องทางการเดินเข้างานสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ (Handicap Lane) ซึ่งทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้งานพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึง อีกทั้งภายในพื้นที่การจัดคอนเสิร์ตยังไม่มีที่จอดรถและห้องน้ำสำหรับคนพิการ” ทำให้เกิดความวุ่นวาย และคนพิการไม่ได้รับสิทธิในการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม

2. ด้านการออกแบบให้มีความยืดหยุ่น (Flexible in use)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการออกแบบให้สามารถรองรับกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลาย เพราะมีการคำนึงถึงความถนัด ทางเลือกในการใช้งานที่ไม่เหมือนกัน และต้องมีความแข็งแรง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ได้มีการจัดวางพื้นที่ทางเดินภายในงานให้รถเข็นสามารถเข้าถึงได้อยู่แล้ว และมีการเตรียมทางลาดไว้สำหรับรองรับคนพิการ” อย่างไรก็ตาม ยังมีสถานที่จัดงานบางแห่งที่ไม่รองรับตามข้อมูลที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ด้านหน้าทางเข้างานมีข้อจำกัดในด้านการเคลื่อนไหว เนื่องจากไม่มีทางลาดรองรับ ทำให้ต้องช่วยเหลือตนเองในการเข็นรถเข็นขึ้นบันได” ซึ่งมีความยากลำบากและไม่ปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วมงาน

3. ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (Interface Design) ผลลัพธ์ที่สามารถเข้าใจ และใช้งานได้ง่าย (Simple and Intuitive use)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการทำประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลของงานเทศกาลดนตรี และยังมีการทำป้ายบอกทางในแต่ละจุด เช่น ป้ายบอกทางห้องน้ำ ป้ายบอกบริเวณจุดเข้า – ออก ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีการจัดทำป้ายบอกทางที่เข้าใจได้ง่าย เห็นแล้วสามารถเข้าใจได้ในทันที และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอยู่ประจำจุด คอยให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมงาน” แต่ส่วนหนึ่งก็พบว่ามีจุดที่ไม่ได้เตรียมแผนรับมือไว้ได้ดีมากพอ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ภายในพื้นที่จัดงานมีความวุ่นวายตั้งแต่จุดรอเข้างาน อีกทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลไม่ได้ทราบถึงข้อมูลงานที่มีการเปิดรับให้นักท่องเที่ยวคนพิการสามารถเข้าร่วมงานได้ และไม่ได้มีการเตรียมจุดบริการไว้รองรับดังที่ได้ให้ข้อมูลไว้” จึงนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในเรื่องของการไม่คำนึงถึงนักท่องเที่ยวคนพิการที่เดินทางมาเข้าร่วมงานเทศกาลดนตรี

4. ด้านการออกแบบให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และมีข้อมูลที่เพียงพอ (Perceptible information)

ทีมผู้จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการทำประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Social Media ทุกช่องทาง ทั้งในส่วนของช่วงก่อนวันงาน และระหว่างที่กำลังจัดงาน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีการทำประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Social Media รวมไปถึงแผนที่ภายในงานเพื่อให้ครอบคลุมในกรณีที่ผู้เข้าร่วมงานไม่มีมือถือ ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลภายในงานได้จากการดู แผนที่” ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Social Media ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูล และได้ตัดสินใจเข้าร่วมงาน แต่ในส่วนของแผนผังภายในงานมีการให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “ภายในพื้นที่งานพบปัญหาในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน เช่น ป้ายสัญลักษณ์รองรับคนพิการ ผังงานที่แสดงจุดภายในงานไม่ชัดเจน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวคนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องไปสอบถามทางทีมผู้จัดด้วยตนเอง” ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อคนพิการ

5. ด้านการมีระบบป้องกันการผิดพลาดหรืออันตรายในการใช้งาน (Tolerance for error)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการออกแบบทางลาดให้มีความชันที่ต่ำ มีลิฟต์และห้องน้ำสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะรองรับ อีกทั้งยังมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเสี่ยงแต่ละประเภทที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้เพื่อป้องกัน และการเตรียมพร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉินโดยคำนึงถึงถึงคนพิการ และในส่วนราวจับจุดทางเดินในจุดต่างๆ มีความแข็งแรง แต่ก็ยังมีบางจุดที่อาจเป็นข้อผิดพลาดของขั้นตอนการดูแลความปลอดภัย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ในบริเวณที่รับชมคอนเสิร์ตมีสแตนด์เพิ่มขึ้นมาเพื่อให้คนพิการสามารถมองเห็นได้เทียบเท่าหรือสูงกว่าคนปกติ ซึ่งมีความแข็งแรง และไม่มีการสั่นไหว แต่ในส่วนราวกัน ไม่มีมีความแข็งแรงเลย มีนอตยึดเพียง 2 ตัวต่อเสา เท่านั้น ค่อนข้างไม่ปลอดภัยเนื่องจากมีความสูงมากกว่าระดับพื้น และอาจทำให้เกิดอันตรายได้” จึงทำให้คนพิการที่มาเข้าร่วมงานเกิดความไม่สบายใจ และต้องระมัดระวังในส่วนของการระยการเข้าใกล้ราวกัน

6. ด้านการออกแบบเชิงกายภาพที่ช่วยในการทุ่นแรง (Low physical effort)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีมีลิฟต์สำหรับคนพิการโดยเฉพาะให้บริการ ในส่วนของประตูจะเป็นรูปแบบอัตโนมัติทั้งหมด และมีทางลาดที่มีความชันต่ำเนื่องจากได้มีการคำนึงถึงแรงของคนพิการมาก่อนจะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแล้ว ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “มีลิฟต์สำหรับคนพิการที่มีปุ่มกดระดับความสูงอยู่บริเวณเอวให้บริการ ในส่วนของห้องน้ำคนพิการจะเป็นแบบประตูเลื่อน และในวันที่มีการจัดเทศกาลดนตรีจะมีแม่บ้านประจำจุดคอยให้บริการ และสามารถขอความช่วยเหลือได้” และในบางสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีก็ยังไม่ได้มีการปรับให้สามารถรองรับผู้เข้าร่วมงานได้อย่างหลากหลาย รวมไปถึงกลุ่มคนพิการอีกด้วย ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “โดยรวมถือว่าสะดวก แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงขั้นของแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ทั้งในส่วนของกระบวนการการจัดงาน และการให้ข้อมูลต่อการเข้าถึง ห้องน้ำที่ให้บริการไม่มีการปรับให้สามารถรองรับคนพิการได้ อีกทั้งยังมีสายไฟอยู่ในบริเวณนั้นเยอะ” จึงอาจเป็นอันตรายต่อคนพิการ รวมไปถึงผู้เข้าร่วมงานท่านอื่นๆอีกด้วย

7. ด้านการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้งานที่ต้องมีพื้นที่ใช้สอยพิเศษ (Size and space for approach and use)

ภายในสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีได้มีการจัดสรรพื้นที่ภายในงานไว้อย่างเพียงพอ เนื่องจากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการที่จะเข้าร่วมมาก่อนจะเริ่มดำเนินการจัดสถานที่ รวมไปถึงจุดจอดรถสำหรับคนพิการ และยังมีรถเข็นวีลแชร์รองรับสำหรับคนพิการที่ต้องการใช้บริการ หรือผู้ที่มีความประสงค์ใช้งาน อีกทั้งยังมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้า ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “หากมีพื้นที่ในการรองรับคนพิการไม่เพียงพอ จะมีการแบ่งพื้นที่จากส่วนของผู้เข้าร่วมงานทั่วไปมาเพิ่มเติม” แต่ในบางสถานที่จัดงานเทศกาลดนตรีไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยในการอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มคนพิการ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ไม่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการรองรับ จุตรอเข้าพื้นที่บริเวณงานมีความสะอาดสะอ้านเจ้าหน้าที่ดูแลไม่มีการเตรียมแผนรับมือเพื่อรองรับคนพิการ รวมถึงไม่ทราบข้อมูลว่าจะมีคนพิการมาเข้าร่วมงาน ทำให้ต้องย้ายจุดรอไปเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการสร้างความไม่สะดวกต่อคนพิการ” จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีจุดจอดรถสำหรับคนพิการ หรือจุดจอดรถรับ – ส่ง เพื่อให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังควรมีการวางแผนการรับมือกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการได้อย่างดี

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเทศกาลดนตรีต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวครั้งนี้พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานเทศกาลดนตรีต่อการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ผลจากการศึกษา พบว่า การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของเทศกาลดนตรีต่อกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่การจัดคอนเสิร์ต มีแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design)

ทำให้ทางคณะผู้วิจัยได้ทราบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมด 8 อย่างที่กลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวต้องการ และคาดหวังให้มี ประกอบไปด้วย

1. ช่องทางการเดินเข้างานสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ (Handicap Lane) จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวทั้ง 5 คนนั้นมีความต้องการ และคาดหวังให้มีในบริเวณทางเข้างาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนพิการทางการเคลื่อนไหว

2. ที่จอดรถสำหรับคนพิการ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญรองลงมาเนื่องจากกล่าวไปว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวนิยมเดินทางมาด้วยรถส่วนตัว ทำให้ต้องคำนึงถึงที่จอดรถ โดยผู้จัดงาน (Organizer) ต้องรวบรวมข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เข้ามาเข้าชมเทศกาลดนตรี เพื่อส่งให้ผู้จัดการสถานที่ (Venues) เตรียมการสำหรับที่จอดรถเพิ่มเติม รวมไปถึงออกแบบสัญลักษณ์ที่จอดรถคนพิการที่เห็นได้ชัด และมีความเป็นสากล หรือ ถ้าเป็นที่จอดรถชั่วคราวก็ควรมีป้ายที่แสดงถึงที่จอดรถสำหรับคนพิการได้ชัดเจน และเป็นสากล

3. ทางลาด เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีในทุกสถานที่จัดงานตามขอบเขตการศึกษา แต่มีความแตกต่างกันตรงที่การที่มีทางลาดที่เป็นส่วนสร้างเสริมขึ้นมามีความชันเกินไป ซึ่งต้องใช้แรงจำนวนมากในการขึ้น บางทีก็ไม่สามารถใช้งานได้ และส่วนล่างสุดของทางลาดที่ประกบไม่ติดกับพื้นราบนั้นจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งวิธีการปรับปรุงที่ดีที่สุด คือ การส่งเสริมการสร้างทางลาดตั้งแต่การออกแบบสถานที่จัดงานตั้งแต่การคิดโครงการ

4. ป้าย ต้องมีความเป็นสากล และมีการให้ข้อมูลที่ชัดเจน รวมไปถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเสี่ยงแต่ละประเภทที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้เพื่อป้องกัน และการเตรียมพร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉินโดยคำนึงถึงถึงคนพิการ

5. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ต้องมีการออกแบบโดยคำนึงถึงพื้นที่ใช้สอยเป็นหลัก

6. ประตูบานเลื่อน หรือ ประตูอัตโนมัติ เป็นการอำนวยความสะดวกที่ช่วยลดการออกแรงในการผลักได้ดี และ สร้างความปลอดภัยในการใช้งาน

7. ลิฟต์ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ได้มีในทุกพื้นที่จัดงานที่ได้ทำการศึกษา แต่เราสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) คือ กำหนดระดับปุ่มกดในลิฟท์ให้ต่ำลง หรือมี 2 ระดับ เพื่อให้คนพิการที่นั่งรถเข็นสามารถกดเองได้

8. ราวจับ เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวคาดหวังน้อยสุด แต่สิ่งที่พบเห็นก็คือความปลอดภัยในการใช้งานที่ดูพียงง่าย โดยวิธีแก้ไขคือ การเลือกใช้วัสดุที่มีความทนทาน แข็งแรง สามารถรองรับแรงจับได้ดี

โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐธิดา จุมปา และแพทย์พักรักษ์ (2561) อย่างไรก็ตาม จากการให้สัมภาษณ์ของผู้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่ว่า การลงทุนก่อสร้างใหม่เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากเพราะการลงทุนมีมูลค่าหลายร้อยล้านบาท จึงต้องดูการตัดสินใจของเจ้าของโครงการและนายทุนถึงความคุ้มค่าในการลงทุนและปัญหา ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีได้ต้องการให้มีการลงทุนเพื่อสร้างสถานที่จัดงานใหม่ขึ้นมาทดแทน แต่ต้องการส่งเสริมการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก หรือการก่อสร้างสถานที่จัดงานใหม่ในอนาคต ให้มีการคำนึงถึงแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพื่อให้ผู้ใช้งานทุกคนรวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว สามารถใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวัง และความพึงพอใจ อันนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวในงานเทศกาลดนตรี

ผลจากการศึกษา พบว่า มีแนวทางในการเตรียมการสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดสรรพื้นที่ในช่วงของการจัดเตรียมงานก่อนเริ่มวันงาน และระหว่างดำเนินงานเทศกาลดนตรี โดยขั้นตอนของการเตรียมงานต้องผ่านการวางแผน และแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งในส่วนของผู้จัดงาน (Organizer) และผู้จัดการสถานที่ (Venues) ซึ่งในส่วนของการจัดสรรพื้นที่ภายในงานให้เหมาะสมกับจำนวนคน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่มีความละเอียด ชัดเจน ซึ่งในส่วนที่ควร

มีการปรับปรุง และพัฒนาคือไม่เพียงแต่มีข้อมูลการแสดงผล แผนผังที่นั่งภายในงาน และราคาบัตร แต่ยังจำเป็นต้องมีการให้ข้อมูลการเดินทางมาด้วยรถขนส่งสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษต่างๆที่มีรองรับภายในงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว (John Dewey, 1910) ในระยะที่ 2 การค้นหาข้อมูล (Information search) ระยะที่ 3 ประเมินผลทางเลือก (Evaluation of alternative) และระยะที่ 4 การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) จะทำให้สามารถรองรับ และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นเมื่อดำเนินการถึงขั้นตอนการลงทะเบียนซื้อตั๋วเข้าชมงานทางฝ่ายผู้จัดงาน (Organizer) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มาร่วมงานแยกเอาไว้เพื่อนำมาพัฒนาเพิ่มเติม รวมไปถึงการคำนึงถึง และให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้มากขึ้น จากนั้นจึงประสานงานส่งต่อข้อมูลให้กับผู้จัดการสถานที่ (Venues) เพื่อใช้สำหรับการเตรียมจัดสรรพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ เช่น การเตรียมพื้นที่รองรับพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหว หรือช่องทางการเดินเข้างานสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ (Handicap Lane) สำหรับในกรณีที่มีจำนวนมาก รวมไปถึงมีการเตรียมผู้รับผิดชอบไปดูแลให้ความอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ

ดังนั้น จากการอภิปรายผลตามในวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 2 จะเห็นประเด็นที่ทั้งสองกลุ่มได้มองเห็นตรงกันคือ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้พิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกับนักท่องเที่ยวทั่วไป ที่มีความต้องการ และความชอบในการเข้าชมเทศกาลดนตรีเหมือนกัน ซึ่งปัญหาที่พบจากการได้ไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้จัดงานคือ เรื่องของการลงทุน และความคุ้มค่าในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมตามแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก และไม่สามารถบอกได้ว่าหากสร้างแล้วจะได้รับกำไร หรือความคุ้มค่าที่ลงทุนไปคืนมาเมื่อไหร่ จึงอยู่ในการพิจารณาของเจ้าของโครงการ และนายทุนในการตัดสินใจ ทางคณะผู้วิจัยที่มีความชอบในดนตรีจึงเกิดความสนใจ และได้เสนอเป็นการส่งเสริมการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่คำนึงถึงแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพื่อให้ผู้ใช้งานทุกคน รวมไปถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะส่งผลต่อความคาดหวัง และความพึงพอใจ อันนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำ หรือหากมีการก่อสร้างสถานที่จัดงานใหม่ในอนาคตก็จะสามารถรองรับกับนักท่องเที่ยวที่สนใจในเทศกาลดนตรีได้ครบทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และอาจทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมองเห็นถึงความพร้อมในการเข้าถึง สามารถตัดสินใจเดินทางมายังสถานที่จัดงานได้อย่างมั่นใจ อีกทั้งยังเป็นการขยายตลาดกลุ่มเป้าหมาย และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลดนตรี เช่น ธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคม และสินค้าที่ระลึกให้มีการเติบโตขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเผื่อระยะเวลาสำหรับการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุดเนื่องจากงานเทศกาลดนตรีเป็นเทศกาลที่จัดขึ้นเฉพาะบางช่วงเวลาและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เข้าชมงานเทศกาลดนตรีไม่ได้มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าร่วมงานทั้งหมด
2. ควรมีการจำแนกประเภทของสถานที่จัดงานโดยจำแนกตามขนาดความจุ วัตถุประสงค์ และทำเลที่ตั้งของสถานที่จัดงาน เนื่องด้วยประเภทของสถานที่จัดงานแต่ละประเภทจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันออกไป
3. ควรมีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโครงสร้างภายในสถานที่จัดงาน เช่น สถาปนิก
4. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายให้มีความกว้างมากยิ่งขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการมองเห็น และนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มคนพิการทางการได้ยิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. แนวทางในการเตรียมการสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดสรรพื้นที่ ควรมีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้จัดงาน (Organizer) และผู้จัดการสถานที่ (Venues) เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ภายในให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
2. แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลักแนวคิดอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ทั้งภาครัฐและเอกชนควรนำมาประยุกต์ใช้ในการคิดค้น และจัดทำโครงการของกลุ่มนายทุนและเจ้าของโครงการทั้งภาครัฐและเอกชน ก่อนส่งต่อไปกับสมาคมสถาปนิกและสมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทยในการออกแบบโครงสร้างของสถานที่จัดงาน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สว่างคง. (2564, 25 เมษายน). นักท่องเที่ยว “คนพิการ” ความท้าทายใหม่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย. ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-654589>
- ณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยบุรุษ. (2561). สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/157049/113903>
- ธมน ผดุงไทย. (2565, 20 ธันวาคม). ไทยแลนด์คอนเสิร์ต สรุปลงสถิติคอนเสิร์ตในสยามประเทศ ปี 2022. The standard. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/thailand-concert-2022/>
- ปิ่น บุตรี. (2564, 08 พฤษภาคม). “นักท่องเที่ยวคนพิการ” ตลาดใหม่ ความท้าทายของการท่องเที่ยวไทย. MGROnline. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/travel/detail/9640000044157>
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์, และ ประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 29(2), 40. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/viewFile/69461/56396>
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). การวิเคราะห์และนำเสนอผลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สืบค้นจาก <http://www2.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/DataAnalysis.pdf>
- Creative Economy Agency. (2567). สร้างสปอตไลท์ให้ Thai Music Wave ดันดนตรีไทย ไปไกลกว่าที่เคย. สืบค้นจาก <https://www.cea.or.th/th/single-research/thai-music-wave>
- Dewey, J. (1910). *How we think*. Project Gutenberg. สืบค้นจาก https://www.gutenberg.org/cache/epub/37423/pg37423-images.html#CHAPTER_SIX
- Miller, B. (2023). (2023, January 31). *What is a Music Tourism?*. WiseTour. สืบค้นจาก <https://www.wisetour.com/what-is-a-music-tourism.html>
- Rakmor Medical. (2566, 25 เมษายน). พิการทางการเคลื่อนไหว สาเหตุคืออะไร และวิธีดูแล. สืบค้นจาก <https://rakmor.com/movement-disabilities/?srsltid=AfmBOoqlgLTqQFeww6oA7pbnE0vTNn98y0ME5qDZNwndBWTvx-O-zWS>